

MODTAGET I UDENRIGSMINISTERIET/EU-SEKRETARIATET

DEN 16/11-02

Udenrigsminister Per Stig Møller
Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K.

Dato: 24 OKT. 2002
Kontor: Det Internationale Kontor
Sagsnr.: 2002-1660/5-0043
Dok.: AJA20362

24/10-02
JMG 305

Kære udenrigsminister.

Vedlagt sender jeg forslag til rådsafgørelse om efterforskning og strafforfølgning af krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden m.v. tillige med et grundnotat om forslaget, idet jeg skal anmode om, at materialet oversendes til Folketingets Europaudvalg.

Det bemærkes, at materialet ligeledes vil blive oversendt til Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 30. september 2002
Kontor: Det Internationale Kontor
Sagsnr.: 2002-1660/5-0043
Dok.: AJA20356

GRUNDNOTAT

om

forslag til rådsafgørelse om efterforskning og strafforfølgning af krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden m.v.

1. Baggrund.

Efter Rom-statutten af 17. juli 1998 for Den Internationale Straffedomstol skal de alvorligste forbrydelser, der berører det internationale samfund som helhed, navnlig folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser, retsforfølges effektivt gennem foranstaltninger på nationalt niveau og gennem en styrkelse af det internationale samarbejde.

Endvidere erindres der i Rom-statutten om, at det er enhver stats pligt at udøve sin strafferetlige jurisdiktion over for de ansvarlige for internationale forbrydelser.

Medlemsstaterne, der alle har ratificeret Rom-statutten, tilkendegav i Rådets fælles holdning af 11. juni 2001 om Den Internationale Straffedomstol, at de grove forbrydelser, der hører under Den Internationale Straffedomstols kompetence, berører alle medlemsstater, og at alle medlemsstater er besluttet på at samarbejde om at bekæmpe og retsforfølge sådanne forbrydelser.

Med henblik på at styrke samarbejdet mellem medlemsstaterne blev der ved Rådets afgørelse af 13. juni 2002 oprettet et europæisk net af kontaktpunkter vedrørende folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser.

Rådsafgørelsen skaber mulighed for ved brug af nationale kontaktpunkter at effektivisere samarbejdet mellem medlemsstaterne om efterforskning og strafforfølgning af de nævnte forbrydelser.

Med henblik på yderligere at styrke indsatsen mod de nævnte forbrydelser har det danske formandskab med udgangspunkt i Rådets afgørelse af 13. juni 2002 fremsat forslag til Rådets afgø-

relse om efterforskning og strafforfølging af krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden mv.

Forslaget er offentliggjort i EF-tidende den 19. september 2002, nr. C 223, side 19.

2. Indhold.

Efter artikel 1 er formålet med forslaget at styrke medlemsstaternes muligheder for effektivt at efterforske og strafforfølge sager vedrørende personer, der har deltaget i eller fremmet udførelsen af krigsforbrydelser eller andre alvorlige forbrydelser, herunder terrorisme.

Artikel 2 forpligter medlemsstaterne til at sikre, at de retshåndhævende myndigheder i fornødent omfang inddrages i udlændingemyndighedernes sagsbehandling.

I den forbindelse skal medlemsstaterne sikre, at udlændingemyndighederne orienterer de retshåndhævende myndigheder, når der i forbindelse med behandlingen af en sag om opholdstilladelse konstateres forhold, der giver anledning til mistanke om, at ansøgeren har begået krigsforbrydelser eller lignende alvorlige forbrydelser, der kan medføre strafforfølging i en medlemsstat eller ved internationale domstole.

Medlemsstaterne forpligtes endvidere til at sikre, at de pågældende myndigheder har mulighed for at udveksle de nødvendige oplysninger.

Hvis der er mistanke om, at en asylansøger har været involveret i krigsforbrydelser eller lignende alvorlige forbrydelser, påhviler det ifølge forslagets artikel 3, stk. 1, medlemsstaterne at sikre, at sagen efterforskes og strafforfølges i overensstemmelse med national ret.

I sådanne sager skal medlemsstaterne ifølge forslagets artikel 3, stk. 2, endvidere yde hinanden den nødvendige bistand i overensstemmelse med relevante internationale aftaler og national ret.

Såfremt en medlemsstats udlændingemyndigheder i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om opholdstilladelse fra en person, der har tidligere har søgt om opholdstilladelse i en eller flere andre medlemsstater, bliver opmærksomme på forhold, der giver grundlag for mistanke om, at ansøgeren har deltaget i krigsforbrydelser eller lignende alvorlige forbrydelser, kan de retshåndhævende myndigheder i denne medlemsstat i medfør af forslagets artikel 3, stk. 3, rette henvendelse til de retshåndhævende myndigheder i de medlemsstater, hvor den pågældende tidligere har søgt om opholdstilladelse. Udvekslingen af sådanne oplysninger skal ifølge bestemmelsen ligeledes ske i overensstemmelse med relevante internationale aftaler og national ret.

Endelig skal de retshåndhævende myndigheder i en medlemsstat, som bliver opmærksomme på, at en person, der mistænkes for krigsforbrydelser eller andre alvorlige forbrydelser, befinder sig i en anden medlemsstat, ifølge forslagens artikel 3, stk. 4, orientere de relevante myndigheder i den anden medlemsstat om mistanken samt om baggrunden herfor.

Efter forslagens artikel 4 forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at de retshåndhævende myndigheder og udlændingemyndighederne har de ressourcer og den struktur, der er nødvendig for på en forsvarlig og effektiv måde at efterforske og retsforfølge krigsforbrydelser eller lignende alvorlige forbrydelser. Medlemsstaterne skal i den forbindelse overveje behovet for at etablere eller udpege specialiserede enheder, der særligt har til opgave at forestå efterforskning og strafforfølgning af de pågældende sager.

Efter forslagens artikel 5, stk. 1, skal medlemsstaterne løbende koordinere deres indsats og i den forbindelse i videst muligt omfang udnytte det samarbejde, der finder sted i Det Europæiske Retlige Netværk.

Desuden skal medlemsstaterne ifølge forslagens artikel 5, stk. 2, udpege nationale koordinators vedrørende efterforskning af krigsforbrydelser, som mødes med regelmæssige mellemrum.

Artikel 6 og 7 vedrører ikrafttræden mv.

3. Dansk ret.

3.1. Udveksling af oplysninger mellem udlændingemyndighederne og anklagemyndigheden.

Efter udlændingelovens § 45c kan udlændingemyndighederne uden den pågældende udlændings samtykke videregive oplysninger fra en sag omfattet af udlændingeloven til anklagemyndigheden med henblik på anklagemyndighedens beslutning om, hvorvidt tiltale skal rejses for forbrydelser begået i eller uden for Danmark.

3.2. Udveksling af oplysninger mellem anklagemyndigheden og udenlandske myndigheder.

Det antages, at danske myndigheder inden for rammerne af reglerne om tavshedspligt er berettiget til at videregive oplysninger til udenlandske myndigheder.

Ved den konkrete vurdering af videregivelsens berettigelse indgår blandt andet, om videregivelsen sker som led i et gensidigt samarbejdsforhold og dermed i denne forstand også til varetagelse af danske interesser. Endvidere skal der i det enkelte tilfælde foretages en vurdering af, hvorledes de pågældende oplysninger kan forventes at blive anvendt.

For så vidt angår videregivelse af personlige oplysninger til udenlandske myndigheder følger det det af princippet i § 8, stk. 2, nr. 2, i lov om behandling af personoplysninger, at oplysninger om rent private forhold ikke må videregives, medmindre videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrundet hemmeligholdelse. Denne undtagelse antages at omfatte forebyggelsen, efterforskningen og retsforfølgningen af alvorlige forbrydelser.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Det følger af udlændingelovens § 45c, at der allerede er lovhjemmel til at gennemføre den foreslåede ordning her i landet.

For så vidt angår udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaterne bemærkes, at denne ifølge forslaget artikel 3, stk. 2, skal finde sted i overensstemmelse med gældende national ret og relevante internationale aftaler.

På den baggrund nødvendiggør forslaget til rådsafgørelse ikke lovændringer i Danmark.

Forslaget til rådsafgørelse antages ikke at have statsfinansielle konsekvenser, idet den foreslåede ordning, herunder etableringen af en specialiseret enhed, der særligt har til opgave at forestå efterforskning og strafforfølgning af krigsforbrydelser m.v., allerede er gennemført her i landet.

5. Høring.

Forslaget har været drøftet på møder i Justitsministeriets styregruppe vedrørende det danske EU-formandskab med deltagelse af blandt andet Rigspolitichefen, Rigsadvokaten og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet.

Forslaget er sendt i høring hos Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Roskilde, Politidirektøren i København, Den danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Landsforeningen af beskikkede advokater, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Landsklubben HK Politi, Advokatrådet, Amnesty International samt Det Danske Center for Menneskerettigheder.

Initiativ fra Kongeriget Danmark med henblik på vedtagelse af Rådets afgørelse om efterforskning og strafforfølgning af krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden mv.

(2002/C 223/09)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 30, 31 og artikel 34, stk. 2, litra c),

under henvisning til initiativ fra Kongeriget Danmark,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) De internationale krigsforbryderdomstole for henholdsvis det tidligere Jugoslavien og Rwanda har siden 1995 foretaget efterforskning, strafforfølgning og pådømmelse af krænkelser af folkeretten i forbindelse med krig, folkedrab og forbrydelser mod menneskeheden.
- (2) I Rom-statutten for Den Internationale Straffedomstol af 17. juli 1998 — som er undertegnet af alle Den Europæiske Unions medlemsstater — bekræftes det, at de alvorligste forbrydelser, der vedkommer det internationale samfund som helhed, navnlig folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser, ikke må passere ustraffet, og at den effektive strafforfølgning heraf må sikres gennem foranstaltninger på nationalt plan og gennem en styrkelse af det internationale samarbejde.
- (3) I Rom-statutten erindres der om, at det er enhver stats pligt at udøve sin strafferetlige jurisdiktion over for de ansvarlige for internationale forbrydelser.
- (4) I Rom-statutten understreges det, at Den Internationale Straffedomstol oprettet i henhold til Rom-statutten skal være komplementær i forhold til national strafferetlig jurisdiktion.
- (5) Efterforskning, strafforfølgning og udveksling af oplysninger vedrørende folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser er fortsat de nationale myndigheders ansvar, medmindre folkeretten bestemmer andet.
- (6) Medlemsstaterne konfronteres med jævne mellemrum med personer, der har været involveret i sådanne forbrydelser, og som søger tilflugt inden for Den Europæiske Unions grænser.
- (7) En effektiv national efterforskning og strafforfølgning af disse forbrydelser er i høj grad afhængig af et tæt samarbejde mellem de relevante nationale myndigheder på retshåndhævelses- og udlændingeområdet.

(8) En effektiv efterforskning og strafforfølgning af sådanne forbrydelser forudsætter endvidere et tæt samarbejde mellem involverede myndigheder på tværs af grænserne i de stater, som deltager i Rom-statutten, herunder Den Europæiske Unions medlemsstater.

(9) Medlemsstaterne har ved Rådets fælles aktion 98/428/RIA ⁽¹⁾ oprettet et europæisk retligt netværk med det formål at oprette nationale kontaktpunkter, der skal lette det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne, især i forbindelse med bekæmpelse af alvorlig kriminalitet.

(10) Rådet vedtog den 13. juni 2002 en afgørelse om oprettelse af et europæisk net af kontaktpunkter vedrørende personer, som er ansvarlige for folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser ⁽²⁾.

(11) Medlemsstaterne gav i Rådets fælles holdning 2001/443/FUSP af 11. juni 2001 om Den Internationale Straffedomstol ⁽³⁾ udtryk for, at alvorlige forbrydelser, der hører under Den Internationale Straffedomstols kompetence, berører alle medlemsstater, som er besluttet på at samarbejde om at bekæmpe sådanne forbrydelser og om at hindre, at gerningsmændene forbliver ustraffede —

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Artikel 1

Formål

Formålet med nærværende afgørelse er at styrke medlemsstaternes muligheder for at efterforske og strafforfølge personer, der har fremmet eller deltaget i udførelsen af krigsforbrydelser eller lignende alvorlige forbrydelser, herunder terrorisme.

Artikel 2

Samarbejde mellem udlændingemyndigheder og retshåndhævende myndigheder

1. Med henblik på at fremme det i artikel 1 nævnte formål træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de retshåndhævende myndigheder i fornødent omfang inddrages i behandlingen af ansøgninger om opholdstilladelse. Medlemsstaterne gennemfører i den forbindelse en ordning, hvorefter det påhviler udlændingemyndighederne at orientere de retshåndhævende myndigheder, når der i forbindelse med behandlingen af en sag om opholdstilladelse konstateres forhold, der giver anledning til mistanke om, at ansøgeren har udført handlinger som nævnt i artikel 1, der kan medføre strafforfølgning i en medlemsstat eller ved internationale straffedomstole.

⁽¹⁾ EFT L 191 af 7.7.1998, s. 4.

⁽²⁾ EFT ... af ..., s. ...

⁽³⁾ EFT L 155 af 12.6.2001, s. 19.

2. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at de relevante nationale myndigheder på retshåndhævelses- og udlændingeområdet har mulighed for at udveksle de oplysninger, der er nødvendige for effektivt at kunne varetage deres opgaver efter denne bestemmelse.

Artikel 3

Efterforskning og strafforfølgning

1. Såfremt der opstår mistanke om, at en person, der har søgt om opholdstilladelse, har planlagt, fremmet eller deltaget i udførelsen af krigsforbrydelser eller lignende alvorlige forbrydelser, påhviler det medlemsstaterne i overensstemmelse med national ret at sikre, at de pågældende handlinger efterforskes og, hvor grundlaget herfor findes at være til stede, strafforfølges.

2. Medlemsstaterne bistår hinanden med efterforskningen og strafforfølningen af disse sager i overensstemmelse med relevante internationale aftaler og national ret.

3. Hvis udlændingemyndighederne under behandlingen af en sag om opholdstilladelse bliver opmærksomme på forhold, der giver grundlag for mistanke om, at ansøgeren har deltaget i handlinger som beskrevet i artikel 1, og det fremgår af sagen, at ansøgeren tidligere har søgt om opholdstilladelse i en anden medlemsstat, kan de retshåndhævende myndigheder rette henvendelse til de kompetente retshåndhævende myndigheder i denne anden medlemsstat, med henblik på at indhente relevante oplysninger, herunder fra udlændingemyndighederne. Udveksling af oplysninger efter denne bestemmelse sker i overensstemmelse med relevante internationale aftaler og national ret.

4. Såfremt de retshåndhævende myndigheder i en medlemsstat bliver opmærksomme på, at en person, der er mistænkt for handlinger som nævnt i artikel 1, befinder sig i en anden medlemsstat, orienterer de kompetente myndigheder i den anden medlemsstat om mistanken og baggrunden herfor. Sådan orientering sker i overensstemmelse med relevante internationale aftaler og national ret.

Artikel 4

Struktur

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at de retshåndhævende og udlændingemyn-

dighederne har de ressourcer og den struktur, der er nødvendig for på en forsvarlig og effektiv måde at gennemføre efterforskning og strafforfølgning af de i artikel 1 nævnte sager. Medlemsstaterne overvejer i den forbindelse behovet for at etablere eller udpege specialiserede enheder, der særligt har til opgave at forestå efterforskning og strafforfølgning af de pågældende sager.

Artikel 5

Koordination og periodiske møder

1. Medlemsstaterne koordinerer løbende indsatsen. Medlemsstaterne udnytter i videst mulige omfang det samarbejde, der finder sted i Det Europæiske Retlige Netværk ifølge fælles aktion 98/428/RIA.

2. Medlemsstaterne udpeger nationale koordinators vedrørende efterforskning af krigsforbrydelser. På formandskabets initiativ mødes de nationale koordinators med regelmæssige mellemrum i tilknytning til møder i Det Europæiske Retlige Netværk med henblik på at udveksle oplysninger om erfaringer, praksis og metoder. Efter omstændighederne bør tillige repræsentanter fra de internationale krigsforbryderdomstole for henholdsvis det tidligere Jugoslavien og Rwanda samt Den Internationale Straffedomstol inviteres til at deltage i disse møder.

Artikel 6

Gennemførelse

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme denne afgørelse senest den [...] (*).

Artikel 7

Ikrafttræden

Denne afgørelse træder i kraft på datoen for dens offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Udfærdiget i ...

På Rådets vegne

Formand

(*) To år efter datoen for afgørelsens vedtagelse.